

Parlamentul
Republicii Moldova

[IC-01] nr. [111]

[29 iulie 2026]

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent

Parlamentul Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 66, art. 89 și art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituția Republicii Moldova, art. 47 și art. 121 din Regulamentul Parlamentului aprobat prin Legea nr. 797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă **proiectul de hotărâre cu privire la inițierea suspendării din funcție a Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia SANDU.**

Anexă:

- 1. Proiectul de hotărâre cu privire la inițierea suspendării din funcție a Președintelui Republicii Moldova;*
- 2. Declarație privind atragerea la răspundere politică (constituțională) și juridică (penală) a Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia SANDU, anexa nr. 1;*
- 3. Sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea constatării circumstanțelor care justifică demiterea Președintelui Republicii Moldova, anexa nr. 2;*
- 4. Rechizitoriu (sinteza faptelor de încălcare a Constituției și legislației), anexa nr. 3.*

Deputații în Parlamentul

Republicii Moldova

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE

cu privire la inițierea suspendării din funcție a Președintelui Republicii Moldova

În temeiul prevederilor art. 66, art. 89 și art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituția Republicii Moldova și al art. 121 din Regulamentul Parlamentului aprobat prin Legea nr. 797/1996,
Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se adoptă Declarația privind atragerea la răspundere politică (constituțională) și juridică (penală) a Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia SANDU, prevăzută în anexa nr. 1 a prezentei hotărâri (*Declarație*).

Art. 2. – Se inițiază procedura suspendării din funcție a Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia SANDU.

Art. 3. – Se aprobă sesizarea Parlamentului adresată Curții Constituționale a Republicii Moldova prin care se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova pentru constatarea circumstanțelor care justifică demiterea Președintelui Republicii Moldova, prevăzută în anexa nr. 2 a prezentei hotărâri.

Art. 4. – Se sesizează Procuratura Generală în vederea examinării inițierii procedurii prevăzute de art. 81 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, privind punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, pentru săvârșirea faptelor grave de încălcare a legislației, în baza informațiilor prezentate în anexele nr. 2 (*sesizare*) și nr. 3 (*rechizitoriu*) ale prezentei hotărâri.

Art. 6. - Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

DECLARAȚIE

**privind atragerea la răspundere politică (constituțională) și juridică (penală)
a Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia SANDU**

Noi, reprezentanții plenipotențieri ai poporului Republicii Moldova, deputați în Parlament,

Pornind de la aspirațiile seculare ale poporului de a trăi într-o țară suverană, exprimate prin proclamarea independenței Republicii Moldova,

Considerând statul de drept, pacea civică, democrația, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic valori supreme:

- Constatăm degradarea semnificativă a situației generale în țară pe plan social, economic, politic, inclusiv în comparație cu situația de la recunoașterea caracterului captiv al statului Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentul Republicii Moldova nr. 39 din 08 iunie 2019;
- Constatăm o situație extrem de gravă în domeniul justiției, al garantării și protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului,
- Condamnăm modul de administrare a statului de către actuala guvernare prin încălcarea principiului separației puterilor în stat și prin arogarea abuzivă de către Președintele Republicii Moldova a competențelor celorlalte ramuri ale puterii în stat,
- Pledăm pentru restabilirea supremației legii și pentru respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor țării,

inițiem procedura de suspendare din funcție a Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia Sandu, care pe parcursul exercitării funcției de șef al

statului, a săvârșit în mod repetat fapte grave de încălcare a Constituției și legilor țării, precum:

- **Uzurparea puterii de stat prin subminarea statului de drept, a democrației și a principiului separației puterilor în stat (articolele 1, 2, 4, 5, 6 din Constituție);**
- **Subminarea suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării (articolele 1, 3, 77 din Constituție);**
- **Încălcarea obligației de imparțialitate și neutralitate politică a Președintelui (contrar HCC nr. 32/2015, HCC nr. 23/2020);**
- **Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (articolele 1 (*proclamarea statului de drept*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 15 (*universalitatea*), 16 (*egalitatea*), 17 (*cetățenia*), 18 (*protecția cetățenilor*), 20 (*accesul la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*), 34 (*dreptul la informare*), 38 (*dreptul de vot și de a fi ales*), 41 (*dreptul la asociere și libertatea partidelor*);**
- **Încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, a restricțiilor și limitărilor, precum și exercitarea necorespunzătoare a altor prerogative (grațierea, acordarea cetățeniei, coordonarea activității SIS).**

Depunând jurământul prevăzut de articolul 79 din Constituție, Președintele Republicii Moldova se obligă să respecte Constituția și să apere democrația, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Astfel, având în vedere că aceste angajamente au fost nesocotite prin faptele descrise mai jos, considerăm că există temei pentru inițierea procedurii prevăzute de articolul 89 din Constituție.

Îndemnăm toate forțele politice să se alăture prezentei declarații și să demonstreze poporului nostru că sunt în slujba țării și a oamenilor ei.

SESIZARE

pentru constatarea circumstanțelor care justifică demiterea Președintelui Republicii Moldova

I. OBIECTUL SESIZĂRII

1. Prezenta sesizare se depune în temeiul prevederilor art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituția Republicii Moldova **pentru constatarea circumstanțelor ce justifică demiterea din funcție a Președintelui Republicii Moldova**, care în conformitate cu prevederile art. 25 alin. (2) lit. c) și art. 39 lit. c) din Legea nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională, poate fi depusă în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnată de Președintele Parlamentului.

II. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

2.1 Cu privire la inițierea procedurii de suspendare din funcție a Președintelui Republicii Moldova

1. Articolul 1 alin. (3) din Constituție proclamă Republica Moldova ca fiind: „*stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate*”.
2. Articolul 2 alin. (2) din Legea supremă stabilește: „*Nicio persoană particulară, nicio parte din popor, niciun grup social, niciun partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.*”.

3. Legea supremă stabilește la art. 5 alin. (1): *„Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.”*.
4. În conformitate cu art. 6 din Constituție: *„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”*.
5. Conform prevederilor art. 77 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării și depune în conformitate cu prevederile art. 79, următorul jurământ: ***„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei.”***.
6. Prin depunerea jurământului, Președintele țării este obligat să acționeze în spiritul Constituției și să manifeste respect față de hotărârile Curții Constituționale. Depunând jurământul, **Președintele Republicii Moldova își asumă necondiționat, în mod public și solemn, obligația de a acționa exclusiv în spiritul loialității față de Constituție și de a nu-și încălca jurământul în nicio împrejurare** (*a se vedea HCC nr. 2/2017, §§ 26-27*).
7. Deși potrivit art. 80 din Constituție, mandatul Președintelui Republicii Moldova durează 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului până la depunerea jurământului de către Președintele nou-ales, în conformitate cu prevederile art. 89 alin. (1) din Legea supremă: *„În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele Republicii Moldova poate fi suspendat din funcție de Parlament, cu votul a două treimi din deputați.”*.
8. Concomitent, în conformitate cu art. 81 alin. (3) din Constituție: *„Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților aleși, în cazul în care săvârșește o infracțiune.”*.

9. Anterior, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, prin Hotărârea nr. 23 din 06 august 2020, a interpretat prevederile art. 89 din Constituție și a stabilit:

„39. Curtea reține că șeful statului nu poate fi în afara răspunderii. Constituția Republicii Moldova prevede două mecanisme de răspundere a Președintelui Republicii: răspunderea juridică (penală) și răspunderea politică (constituțională).

40. Răspunderea juridică (penală) a Președintelui țării este reglementată de articolul 81 alin. (3) din Constituție. Acest articol prevede că Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților aleși, în cazul în care săvârșește o infracțiune. Competența de judecată îi aparține Curții Supreme de Justiție, în condițiile legii. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a sentinței de condamnare.

41. Răspunderea politică (constituțională) a Președintelui țării este stabilită de articolul 89 din Constituție. Acest articol prevede că în cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele Republicii Moldova poate fi suspendat din funcție de Parlament, cu votul a două treimi din deputați [alin. (1)]. Propunerea de suspendare din funcție poate fi inițiată de cel puțin o treime din deputați și se aduce, neîntârziat, la cunoștința Președintelui Republicii Moldova. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută [alin. (2)]. Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui [alin. (3)].

42. Curtea reține că la reglementarea mecanismelor de răspundere a Președintelui Republicii constituanta nu a stabilit că acestea pot genera soluții imediate în cazul în care Președintele refuză în mod deliberat să-și exercite obligațiile constituționale. Dimpotrivă, constituanta a stabilit că pentru declanșarea procedurii suspendării din funcție și a demiterii Președintelui Republicii este necesară respectarea unei proceduri riguroase tocmai pentru a se menține echilibrul puterilor în stat.

43. *Instituția suspendării și a demiterii Președintelui Republicii din funcție este reglementată în Constituție ca **remediu împotriva situațiilor de sfidare gravă a prevederilor Legii Supreme de către șeful statului**. În reglementarea acestei instituții, constituanta a avut în vedere faptul că Președintele țării poate fi tentat să facă uz de imunitatea care îi este garantată de Constituție și, în același timp, să încalce prevederile Legii Supreme. În acest sens, pentru a asigura o pondere echilibrată a independenței Președintelui Republicii, constituanta a considerat necesar ca Parlamentul să poată suspenda din funcție Președintele țării doar în cazul comiterii de către ultimul a unor fapte grave contrare Constituției.*

44. *Prin posibilitatea suspendării Președintelui Republicii de către Parlament în cazul încălcării grave a prevederilor Constituției se asigură realizarea principiului separației și colaborării puterilor în stat reglementat de articolul 6 din Constituție. Astfel, dacă în mod obișnuit Parlamentul nu deține competența suspendării din funcție a Președintelui țării, Curtea reține că în cazul articolului 89 din Constituție atribuțiile Parlamentului operează pentru a restabili echilibrul puterilor în stat, încălcat de șeful statului prin sfidarea prevederilor Legii Supreme.”.*

10. Prin Hotărârea nr. 23 din 6 august 2020, Curtea Constituțională a reținut că articolul 89 alin. (1) nu definește noțiunea de „fapte grave”, iar calificarea lor se face în fiecare caz în parte, prin analiza aspectelor de drept și de fapt (*HCC nr. 23/2020, §§ 46-49*). Curtea a mai stabilit că autoritatea competentă să califice și să constate dacă faptele imputate Președintelui sunt fapte grave de încălcare a Constituției este Curtea Constituțională, în baza articolelor 134 alin. (3), 135 alin. (1) lit. b) și f) din Constituție (*HCC nr. 23/2020, § 47*).
11. Curtea a indicat două criterii utile pentru aprecierea gravității: dacă fapta încalcă o prevedere a Constituției și/sau o hotărâre a Curții Constituționale și dacă fapta încalcă obligația de imparțialitate și neutralitate politică a Președintelui (*HCC nr. 23/2020, §§ 51 și 214-215; punctul 3 din dispozitiv*). Totodată, în Hotărârea nr. 2 din 24 ianuarie 2017, Curtea a reținut că jurământul Președintelui are valoarea unui

act juridic constituțional, nu doar simbolic, și produce efecte juridice constituționale (*HCC nr. 2/2017, §§ 25-30*).

12. Curtea a reținut că neexecutarea deliberată a unei obligații constituționale poate bloca alte instituții și poate constitui o încălcare gravă a jurământului și a Constituției (*HCC nr. 28/2017, §§ 72-84 și 109-112*).
13. Curtea a reiterat că **încălcarea jurământului este, pe de o parte, o încălcare gravă a Constituției, iar o încălcare gravă a Constituției este, pe de altă parte, o încălcare a jurământului. Gravitatea acestei încălcări poate ridica o problemă de incompatibilitate a Președintelui cu funcția exercitată** (*HCC nr. 28/2017, §§ 74*).
14. În acest context, Curtea a reamintit că preambulul Constituției și articolul 1 alin.(3) din Constituție enunță elementele definitorii ale statului Republica Moldova, care reprezintă valori supreme. Statul de drept a constituit punctul culminant al constituționalizării sistemului politic. Aceasta înseamnă că **politica trebuie să fie circumscrisă unei norme juridice care să îi precizeze limitele de acțiune**. Dată fiind legătura intrinsecă dintre stat și drept, evoluția puterii publice este însoțită de evoluția sistemului juridic. Prin definiție, **statul de drept presupune obligativitatea respectării Constituției și a legilor, așa cum prevăd și dispozițiile articolului 7 din Constituție. Pentru buna funcționare a statului de drept, o importanță deosebită are separația și colaborarea dintre puterile statului**, care ar trebui să se manifeste în spiritul normelor de loialitate constituțională (*HCC nr.7 din 18 mai 2013*).

2.2 Cu privire la faptele de încălcare a Constituției și legilor imputate Președintelui Republicii Moldova, doamna Maia SANDU

15. Astfel, având în vedere competența exclusivă a Curții în calitate de autoritate competentă să califice și să constate dacă faptele imputate Președintelui sunt fapte grave de încălcare a Constituției, iar calificarea lor se face în fiecare caz în parte, prin analiza aspectelor de drept și de fapt (*HCC nr. 23/2020, §§ 46-49*), **sunt invocate următoarele încălcări ale Constituției și legislației:**

- **Uzurparea puterii de stat prin subminarea statului de drept, a democrației și a principiului separației puterilor în stat (articolele 1, 2, 4, 5, 6 din Constituție);**
- **Subminarea suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării (articolele 1, 3, 77 din Constituție)**
- **Încălcarea obligației de imparțialitate și neutralitate politică a Președintelui (HCC nr. 32/2015, HCC nr. 23/2020);**
- **Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului** - articolele 1 (*proclamarea statului de drept*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 15 (*universalitatea*), 16 (*egalitatea*), 17 (*cetățenia*), 18 (*protecția cetățenilor*), 20 (*accesul la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*), 34 (*dreptul la informare*), 38 (*dreptul de vot și de a fi ales*), 41 (*dreptul la asociere și libertatea partidelor*);
- **Încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, a restricțiilor și limitărilor, precum și exercitarea necorespunzătoare a altor prerogative** (grațierea, acordarea cetățeniei, coordonarea activității SIS).

16. Astfel, în baza informațiilor și probatoriului evocat prin prezenta sesizare, în parte pentru fiecare faptă de încălcare invocată infra, **se solicită Curții să stabilească dacă:**

- 1. fapta încalcă o prevedere a Constituției și/sau o hotărâre a Curții Constituționale;**
- 2. dacă fapta încalcă Jurământul Președintelui depus la intrarea în funcție;**
- 3. dacă gravitatea încălcării poate ridica o problemă de incompatibilitate a Președintelui cu funcția exercitată.**

2.2.1 Uzurparea puterii de stat prin subminarea statului de drept, a democrației și a principiului separației puterilor în stat (articolele 1, 2, 4, 5, 6 din Constituție)

Cu privire la subminarea ramurii puterii legislative în stat manifestată prin încălcarea procedurii de desemnare a candidatului la funcția de prim-ministru

17. În octombrie 2025, candidatul la funcția de Prim-ministru, domnul Alexandru MUNTEANU, a relatat public că a fost contactat și convins personal de șefa statului să accepte funcția de prim-ministru¹: *„Era o seară frumoasă, stăteam cu soția și a sunat telefonul. (...) Am vorbit cu doamna președintă despre Codruț, despre cățelul meu Cooper, așa a început discuția, după care am avut două nopți nedormite. Eram cu planuri de vacanță, universități și m-am trezit brusc cu o mare responsabilitate (...) Doamna președinte a fost foarte convingătoare. Eu nu pot spune nu când un președinte al țării mă cheamă la datorie. Așa m-au educat părinții. Când țara te cheamă, nu ai cum să spui nu. Este locul în care m-am născut și vreau să realizez aici ceva, pentru țară.”*. Se relevă că inclusiv doamna Maia SANDU a confirmat public acest fapt²: *„După ce am considerat câteva opțiuni, **am ajuns la decizia** că dl. Alexandru Munteanu este cel mai potrivit. **L-am sunat. După mai multe discuții, el și-a dat acordul.**”*. Acest fapt se confirmă suplimentar prin declarațiile făcute de doamna Maia SANDU în cadrul ediției din 25 iunie 2026 a emisiunii „În PROfunzime”, moderată de doamna Lorena BOGZA la PRO TV Chișinău, în care a oferit detalii despre procesul de desemnare a premierului Alexandru MUNTEANU și despre modul în care s-a format echipa guvernamentală și sprijinul politic din partid, unde a recunoscut deschis eforturile logistice și de convingere pe care a trebuit să le depună personal. Ultima a punctat

¹ <https://tv8.md/2025/10/16/video-presedinta-l-a-convins-pe-alexandru-munteanu-sa-accepte-functia-de-premier-l-am-sunat-impartasese-valorile-noastre/290751>

² <https://newsmaker.md/ro/l-am-sunat-maia-sandu-l-a-convins-personal-pe-munteanu-sa-accepte-functia-de-premier-video>

că numirea nu a fost un proces simplu, menționând direct: *„a trebuit să sun mai multă lume să susțină candidatura premierului Munteanu”*³.

18. Astfel, se relevă că susținerea formală a fracțiunii majoritare a intervenit după identificarea candidatului, iar decretul de desemnare a fost semnat imediat. Articolul 98 alin. (1) din Constituție stabilește ca desemnarea candidatului să se facă după consultarea fracțiunilor parlamentare. Curtea a stabilit că atribuția Președintelui de desemnare este exclusivă, dar nu este discreționară, pentru că esențial în procedura de formare a Guvernului este votul Parlamentului, iar rolul Parlamentului este decisiv în raport cu rolul Președintelui (*HCC nr. 32/2015, §§ 84, 88-89*). Scopul consultărilor este identificarea sprijinului politic al deputaților pentru o persoană capabilă să formeze un Guvern care să se bucure de încrederea Parlamentului (*HCC nr. 32/2015, § 91; HCC nr. 23/2020, § 18*).

19. Curtea a mai reținut că, **în procesul desemnării Prim-ministrului, Președintele trebuie să facă dovada imparțialității și neutralității sale politice, a echidistanței față de toate grupurile parlamentare, și nu are dreptul constituțional de a se suprapune grupurilor parlamentare** (*HCC nr. 32/2015, § 94; HCC nr. 23/2020, § 18*). **Președintele nu s-a limitat, așadar, la rolul de arbitru instituțional pe care i-l rezervă Constituția, dar a intrat în procesul de selecție politică a persoanei identificate să ocupe una dintre cele mai importante funcții în stat, cu încălcarea obligației de imparțialitate și de echidistanță stabilite de Curte.** Faptele date constituie o ingerință în activitatea ramurii legislative în stat, încalcă prevederile art. 6 și ale art. 98 din Constituție, constituind prin sine fapte grave, care afectează credibilitatea proceselor politice.

20. Un alt precedent constituie evenimentele din februarie 2021, când din partea unei majorități parlamentare a fost înaintat un candidat la funcția de prim-ministru, contrar art. 98 alin. (1), (3) și 78 alin. (1) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 32 din 29.12.2015, care obligă Președintele să înainteze

3

https://www.youtube.com/watch?v=fZkiDzdcMg8&list=PLBd1ez3ubkwviyB3xRV2lydczLpdtW_D&index=3

candidatul susținut de majoritatea parlamentară, și încălcând obligația constituțională a Președintelui să respecte imparțialitatea și neutralitatea politică, Maia SANDU a înaintat-o repetat la funcția de prim-ministru pe colega sa de partid, doamna Natalia GAVRILIȚA. Curtea Constituțională a declarat neconstituțional decretul prin care Președintele a desemnat-o pe doamna Natalia GAVRILIȚA după ce a fost formalizată o majoritate parlamentară care a propus un alt candidat. Curtea atunci a reținut că Președintele nu dispune de libertate absolută în desemnarea candidatului și trebuie să respecte existența unei majorități parlamentare constituite.

Cu privire la subminarea puterii legislative în stat prin înaintarea indicațiilor și stabilirea sarcinilor de legiferare către Parlament

- 21.** La data de 24 decembrie 2023, printr-o adresare oficială⁴, doamna Maia SANDU a anunțat că va candida pentru un nou mandat și a solicitat organizarea unui referendum: *„Solicit Parlamentului să inițieze organizarea unui referendum la toamna viitoare, la care vocea cetățenilor să fie hotărâtoare”*.
- 22.** Relevăm că acest anunț a fost făcut cu încălcarea cadrului legislativ electoral care interzicea desfășurarea concomitentă a alegerilor prezidențiale și a referendumului, mai mult conform prevederilor art. 183 din Codul electoral, **Președintele nu este în drept să inițieze referendum care implică modificarea Constituției**, fapt confirmat inclusiv de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 24/2017⁵, prin care a stabilit: „Curtea a subliniat că subiecții abilitați cu dreptul constituțional de a iniția modificarea Legii Supreme sunt enumerați exhaustiv în art. 141 alin.(1) din Constituție. **Potrivit normei constituționale Președintele Republicii Moldova nu dispune de dreptul de a iniția modificarea Constituției.** Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că prin textul art. 88 lit. f) din

⁴ <https://moldova1.md/p/22072/maia-sandu-anunta-ca-va-candida-pentru-un-nou-mandat-si-solicita-organizarea-unui-referendum>

⁵ <https://constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=627>

Constituție, care stipulează dreptul Președintelui Republicii Moldova de a cere poporului să-și exprime prin referendum, voința asupra problemelor de interes național, legiuitorul constituant a prevăzut posibilitatea adresării Președintelui către electorat, doar pentru probleme majore, cu care ar putea fi confruntată națiunea la un anumit moment, dar nu și în legătură cu aprobarea sau respingerea unei legi de modificare a Constituției (*Hotărârea nr. 57 din 3 noiembrie 1999*). Prin urmare, Curtea a subliniat că aspectele ce țin de modificarea Constituției, nu pot fi supuse unui referendum consultativ de către Șeful Statului. Or, această modalitate ar implica acordarea în mod implicit Președintelui Republicii Moldova a dreptului de inițiativă pentru modificarea Constituției, fapt contrar articolului 141 din Legea Supremă.

23. Astfel, pe lângă faptul inițierii contrar prevederilor constituționale și legislației electorale a referendumului în cauză, doamna Maia SANDU a solicitat Parlamentului modificarea legislației pentru a permite organizarea referendumului republican în ziua desfășurării alegerilor prezidențiale, modificarea⁶ fiind efectuată ulterior la solicitarea acesteia⁷.

Cu privire la subminarea ramurii puterii executive în stat prin înaintarea ilegală a unor indicații Guvernului Republicii Moldova

24. În lipsa atribuțiilor și competențelor stabilite expres de Constituție, Președinta Maia Sandu a anunțat, în cadrul unei conferințe de presă⁸, mai multe reforme care urmează să fie implementate în instituțiile statului după scandalul de la Î. S. MoldATSA.

⁶

<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/6804/1anguage/ro-RO/Default.aspx>

⁷ https://anticoruptie.md/ro/post_show/stiri/propunerea-presedintei-maia-sandu-sustinuta-de-legislativ-referendumul-republican-va-putea-fi-organizat-in-ziua-desfasurarii-alegerilor-parlamentare-si-prezidentiale

⁸ <https://tv8.md/2026/07/01/video-vom-face-o-curatenie-generalamaia-sandu-anunta-reforme-dupa-scandalul-moldatsa-cum-va-functiona-app/305090>

25. Mai exact, încălcând principiul constituțional al separației puterilor în stat, aceasta a stabilit Guvernului următoarele indicații⁹:

„Guvernul trebuie să întreprindă mai multe măsuri:

1. *În primul rând, revizuirea tuturor consiliilor de administrare, micșorarea numărului membrilor lor, trebuie să ne asigurăm că un om poate participa doar într-un consiliu, nu în mai multe, și trebuie să ne asigurăm că remunerația pentru membrii consiliilor este una reglementată. Majoritatea consiliilor au niveluri de salarizare de câteva mii de lei. Eu mă refer la cele cu remunerație exagerată și nejustificată.*
2. *Pentru fiecare întreprindere de stat, să se publice indicatorii de performanță, iar raportarea pe indicatorii respectivi să se facă semestrial.*
3. *Punerea în aplicare a unui plan de listare a pachetelor minoritare la bursă atât în RM, cât și pe piețele regionale a activelor care se califică. Aceasta va aduce și mai multă transparență, dar și guvernanță corporativă la standarde internaționale.*
4. *Publicarea anuală a: rapoartelor financiare, rapoartelor de audit extern, raportului Consiliului de Administrare, remunerației conducerii întreprinderii, raportului de achiziții.*
5. *Separarea activelor productive [companii cu potențial comercial] de cele pasive [terenuri, active în proceduri de insolabilitate, imobile]. Agenția Proprietății Publice trebuie să devină 2 entități separate - una să administreze întreprinderile care au potențial să aducă profit și să le modernizeze, să le crească valoarea și altă entitate care să gestioneze celelalte proprietăți.”*

26. Având în vedere cele menționate, se relevă că anterior Curtea a reiterat că, în cadrul regimului parlamentar al Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova are un volum de competențe **expres stabilite** de Constituție. Deoarece **Președintele nu poartă nici o responsabilitate politică pentru activitatea Guvernului**, rolul

⁹ <https://presedinte.md/rom/discursuri/declaratiile-presedintei-maia-sandu-privind-masurile-anuntate-in-urma-abuzurilor-depistate-la-moldatsa>

acestui în configurarea competenței Guvernului este unul limitat (*HCC nr. 2/2017*).

27. Prin urmare, în arhitectura constituțională a Republicii Moldova, Președintele trebuie să aibă un **rol neutru**, de arbitru, și să **nu fie un jucător politic**. Acest lucru nu este compatibil cu logica regimului parlamentar. Aceeași opinie este împărtășită de Comisia de la Veneția în Avizul „Cooperarea între Comisia de la Veneția și Republica Moldova privind reforma constituțională” [CDL-INF(2001)003-e] și în Avizul asupra propunerilor Președintelui Republicii Moldova de modificare a Constituției în vederea extinderii competențelor de dizolvare a Parlamentului [CDL-AD(2017)014].

Refuzul de a emite decretul de numire a Bașcanului Găgăuziei în componența Guvernului

28. La 13 noiembrie 2023, Președintele Republicii Moldova, doamna Maia Sandu, a declarat la o emisiune televizată¹⁰ că nu va semna decretul de numire a bașcanului Găgăuziei, Evghenia GUȚUL, în componența Guvernului, fiindcă aceasta face parte dintr-o organizație criminală. Șefa statului a mai menționat că semnarea acestui decret ar fi posibilă doar în cazul în care ultima ar rupe orice legătură cu gruparea criminală pe care o reprezintă: „Atât timp cât ea lucrează pentru o grupare criminală, **nu am cum să semnez decretul. Dacă** ar începe să reprezinte interesele cetățenilor, ar rupe legătura cu gruparea criminală, e o altă situație. Cineva care face parte dintr-o grupare criminală, nu are cum să facă parte din Guvernul Republicii Moldova”.

29. Potrivit articolului 14 din Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), Bașcanul este membru al Guvernului Republicii Moldova. În exercitarea atribuțiilor sale constituționale, Președintele Republicii este obligat să respecte Constituția și legile statului, neavând competența de a condiționa exercitarea unui drept prevăzut expres de lege de propriile aprecieri

¹⁰ <https://info1.md/maia-sandu-a-declarat-ca-nu-va-semna-decretul-de-numire-a-bascanului-evghenia-gutul-in-componenta-guvernului/>

politice. Refuzul repetat al Președintelui Maia Sandu de a emite decretul privind includerea Bașcanului în componența Guvernului reprezintă o abatere de la principiul legalității și împiedicarea bunei funcționări a autorităților publice.

30. Se relevă că în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive sau a unui temei legal care să împiedice exercitarea mandatului de Bașcan, Președintele nu poate substitui competențele altor autorități și nu poate refuza executarea unei obligații prevăzute de lege. Astfel, prin această conduită au fost afectate principiile statului de drept, securității juridice și autonomiei locale, consacrate de articolele 1, 6 și 109 din Constituție, precum și obligația Președintelui de a respecta Constituția și legile Republicii Moldova.

Cu privire la subminarea ramurii puterii judecătorești în stat prin exercitarea neconstituțională a atribuțiilor prezidențiale

31. Potrivit articolului 77 din Constituția Republicii Moldova, Președintele Republicii este șeful statului și garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării. Totodată, în virtutea rolului său constituțional, Președintele este obligat să respecte principiul separației puterilor în stat, consacrat de articolul 6 din Constituție, precum și independența justiției, garantată de articolul 116.
32. Însă, în loc să exercite atribuțiile prezidențiale în limitele strict stabilite de Constituție, Președintele Maia Sandu a utilizat în mod repetat prerogativele de numire a judecătorilor și de participare la organizarea sistemului judiciar pentru a influența arhitectura instituțională a justiției și pentru a favoriza promovarea unui cerc restrâns de persoane asociate aceleiași viziuni politice și instituționale asupra reformei justiției.
33. Această influență neconstituțională și ilegală s-a manifestat prin:

- refuzul sau tergiversarea emiterii decretelor de numire a unor judecători¹¹ în afara cazurilor expres prevăzute de Constituție și de lege (Constituția, art. 116; Constituția, art. 77; Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorului, art. 11 alin. (3)) ;
- anularea unor decrete prezidențiale care își produsese deja efectele juridice¹², afectând principiul securității raporturilor juridice (Constituția Republicii Moldova, art. 94 (actele Președintelui), principiul securității raporturilor juridice și al stabilității actelor administrative individuale);
- implicarea în selectarea judecătorilor¹³, atribuție care aparține CSM;
- refuzul numirii unor judecători în funcție¹⁴, contrar atribuțiilor președintelui, și-a atribuit competențele CSM-ului de a evalua calitățile, competența, experiența și capacitatea persoanei înainte de CSM pentru a fi numit în funcție de judecător;
- demiterea ilegală¹⁵ a judecătorilor din funcție, în lipsa temeiurilor legale, fapt recunoscut de doamna Maia SANDU prin scrisoarea semnată personal (nr. 01-06-09 din 8 februarie 2024), adresată Consiliului Superior al Magistraturii¹⁶;
- atribuirea rolului puterii judecătorești prin acuzarea publică a unor cetățeni (judecători, procurori, oponenți politici) ca fiind drept infractori, cu înaintarea indicațiilor ilegale adresate Procurorului General, domnul Alexandr

¹¹ <https://moldova.europalibera.org/a/sapte-judecatori-de-pe-lista-celor-24-respinsi-de-maia-sandu-se-intorc-in-functii/32594496.html>

¹² <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/doc-ultima-ora-preedinta-r-moldova-maia-sandu-a-anulat-decretul-prin-care-vladislav-clima-a-fost-numit-in-functia-de-preedinte-al-curii-de-apel-chiinau/>

¹³ <https://unimedia.info/ro/news/370526c3b580e8a4/video-maia-sandu-despre-scandalul-legat-de-magistratul-panis-e-dreptul-meu-legal-sa-intorc-dosarele-la-csm-apropo-acest-judecator-nu-a-trecut-pre-vettingul.html>

¹⁴ <https://radiomoldova.md/p/75973/maia-sandu-a-semnat-decretul-de-numire-a-17-judecatori-la-propunerea-repetata-a-csm>

¹⁵ <https://presedinte.md/app/webroot/Decrete/88-n.pdf>

¹⁶ Prin această scrisoare, doamna Maia SANDU confirmă că cunoaște despre modificările operate de Parlament prin Legea nr. 246/2022 prin care au fost excluse competențele Președintelui Republicii Moldova pentru eliberarea din funcție a judecătorilor și a comunicat că: „**șeful statului nu mai deține atribuții la această etapă în cariera judecătorilor**”, ca ulterior să emită decretul nr. 88-X din 26 februarie 2025 privind eliberarea din funcție a unui judecător.

STOIANOGLO și Șefului Procuraturii Anticorupție, doamna Veronica DRAGALIN¹⁷, cu indicarea persoanelor în privința cărora solicită inițierea urmăririi penale¹⁸ pe unele dosare concrete¹⁹;

- demiterea ilegală²⁰ a Procurorului General, domnul Alexandr STOIANOGLO²¹ pentru neîndeplinirea indicațiilor ilegale și exercitarea presiunilor pentru demiterea Șefului Procuraturii Anticorupție, doamnei Veronica DRAGALIN²²;
- imixtiunea în actul justiției, manifestată în contextul procesului de *pre-vetting* și *vetting* (evaluarea externă extraordinară a integrității judecătorilor), Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a anulat o serie de decizii ale comisiei de evaluare.

¹⁷ <https://unimedia.info/ro/news/8c7f03b61170684f/video-elena-dragalin-veronica-a-fost-chemata-3-zile-la-rand-la-presedintie-si-pusa-sa-asculte-lectii-despre-cum-sa-conduca-pa-nu-mai-avea-sens-sa-ramana-in-functie.html>

¹⁸ https://anticoruptie.md/ro/post_show/stiri/veronica-dragalin-presedinta-a-solicitat-lista-procurorilor-integri

„Pe parcursul anului 2024, am fost abordată de prim-ministrul Dorin Recean și de Președintele Maia Sandu referitor la procedura vetting în privința procurorilor din Procuratura Anticorupție, ambii solicitând listă procurorilor pe care îi consideri integri și care, din punctul meu de vedere, ar trebui să promoveze vetting”, scrie Veronica Dragalin. „Nu am transmis așa listă niciodată, pentru că consider incorect implicarea politicianului în procedura vetting și pentru că consideram că așa o listă ar putea fi folosită cu scopul diametral opus – să fie atacați procurorii pe care eu îi consider integri și corecți (și care nu se vor supune presiunilor politice în viitor), ceea ce s-a și întâmplat”, adaugă fosta șefă a PA.

¹⁹ În cadrul emisiunii „Gonța Media”, Elena Dragalin a declarat că fiica sa a fost convocată la Președinție, unde ar fi participat mai mulți reprezentanți ai puterii. **„În trei zile este chemată la Președinție cu 15 șacali din PAS, care considerau că știu foarte bine ce se întâmplă în justiție și trebuie să o învețe pe Veronica cum să conducă Procuratura Anticorupție”,** a declarat aceasta. „Acolo persoane total neadecvate au început să o atace. Neadecvate, am în vedere prin faptul că nu cunosc nimic despre justiție. Același Dan Percium, aceeași Liliana Nicolaescu-Onofrei, nu mai știu cine era acolo. Ministrul Justiției de atunci, Litvinenco, a tăcut, deși el, de fapt, pricepea ceva în justiție și înțelegea ce se întâmplă. Gavrilița era premieră. După aceea Veronica s-a întâlnit și cu Gavrilița, care nu mai era premier, dar era în anturajul PAS-ului, ceea ce eu numesc Comitetul Central, cei 12-15 oameni care decid totul. **Au fost chemate trei zile la rând ca să li se citească morală, să li se spună pe cine să dea afară, să li se spună ce trebuie să facă pe anumite cazuri. După asta, Veronica a scris o scrisoare celor trei capi ai statului – Parlamentul, Președinția și premierul, care atunci era Recean – și le-a zis: «Aici s-a încheiat. Asta e». Era iunie 2023. «Aici s-a încheiat epopeea. Nu mă mai chemați niciodată, că n-am să vin».**”, a mai povestit mama Veronica Dragalin.

²⁰ <https://www.lhr.md/ro/2023/10/hotararea-stoianoglo-c-moldovei/>

²¹ <https://radiomoldova.md/p/24631/decizie-cc-articolul-in-baza-caruia-alexandr-stoianoglo-a-fost-suspendat-din-functia-de-procuror-general-declarat-neconstitucional>

²² <https://newsmaker.md/ro/i-a-cerut-sau-nu-demisia-sandu-despre-dragalin-i-am-spus-ca-institutia-reprezinta-o-vulnerabilitate>

Reacția Maiei Sandu a fost extrem de dură, numind deciziile judecătorilor „ilegale” și acuzând sistemul că „pune bețe în roate reformei”. Asociațiile de magistrați au reacționat public, invocând Articolul 120 din Constituție (privind caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești). Aceștia au stipulat că etichetarea publică a unor decizii judecătorești ca fiind „ilegale” de către șeful puterii executive/statului reprezintă o încălcare gravă a principiului separării puterilor în stat și o tentativă directă de a dicta CSM-ului și instanțelor cum să acționeze, sub amenințarea epurărilor de natură politică.

- restructurarea organelor de autoadministrare ale justiției prin mecanisme extraordinare de evaluare (Pre-Vetting și Vetting) cu promovarea sau susținerea numirii în funcții-cheie a unor persoane²³ provenite din același cerc profesional sau instituțional, în cadrul instituțiilor care controlează accesul, promovarea și răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor (Art. 6, 77 și 116 din Constituție);

34. Deși fiecare dintre aceste acte, analizat separat, poate avea o justificare formală, coroborarea lor relevă existența unui mecanism prin care influența politică a fost transferată asupra instituțiilor ce administrează sistemul judiciar. Astfel, controlul nu se exercită asupra soluțiilor pronunțate de judecători, ci asupra instituțiilor care decid cine poate deveni judecător, cine poate fi promovat, cine poate fi sancționat și cine poate participa la administrarea justiției.

35. În anul 2023, Președintele a respins în bloc un lot de candidaturi și promovări înaintate de Consiliul Superior al Magistraturii, invocând integritatea corpului

²³ - Sergiu Litvinenco – fost ministru al Justiției; vicepreședinte PAS, numit judecător la Curtea Constituțională;

- Vladislav Gribincea – cumnatul fostului ministru al Justiției, Sergiu Litvinenco, donator PAS, ex-președinte al Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), a participat la elaborarea reformelor în domeniul justiției promovate de PAS, fără experiență a fost numit judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar pentru a face posibilă a această numire au fost modificate mai multe legi.
- Ion Guzun – fost expert în cadrul Centrului de Resurse Juridice din Moldova ONG condus de Vladislav Gribincea; membru al Comisiei de grațiere: numit membru al Consiliului Superior al Magistraturii (CSM).
- Ramona Strugariu – politician din România, susținătoarea Maiei Sandu, numită director al Institutului Național al Justiției (INJ). În acest scop Maia Sandu i-a acordat cetățenia Republicii Moldova.
- Olimpia Gribincea, soția lui Vladislav Gribincea a fost numită de Maia Sandu Președinte a Consiliului Institutului Național al Justiției.
- Nadejda Hriptievski - expert în cadrul Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM); ONG condus de Vladislav Gribincea, numită ca membru a Comisiei prevetting și Comisiei de vetting al procurorilor.

judecătorească și afirmând public că este dreptul său legal să întoarcă dosarele la CSM. O parte dintre candidații respinși au fost ulterior repropuși, iar numirea unor magistrați a intervenit abia după o perioadă îndelungată.

36. Dreptul de a respinge o candidatură există, dar are o limită stabilită chiar de Constituție. Articolul 116 alin. (2) prevede că judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, iar Președintele poate respinge o singură dată candidatura propusă de Consiliu. Articolul 123 alin. (1) stabilește că CSM asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea și aplicarea măsurilor disciplinare față de judecători. În jurisprudența Curții, CSM a fost calificat ca autoritate de autoadministrare judecătorească și garant al independenței judecătorești (HCC nr. 38/2021, §§ 57-63).

37. Atunci când, după reexaminarea propunerii, Președintele lasă propunerea nesoluționată pe termene nedeterminate, conduita nu mai ține de aprecierea proprie a Președintelui, ci de împiedicarea unei competențe constituționale a CSM și de afectarea independenței autorității judecătorești, protejată prin articolele 116 alin. (1)-(2) și 123 alin. (1) din Constituție. În logica HCC nr. 23/2020, § 51, încălcarea unei prevederi constituționale este un element esențial pentru analiza gravității faptei.

Imixtiunea în activitatea organelor procuraturii

38. În aceeași logică a raporturilor cu autorități care trebuie să rămână independente se înscrie și cazul Procurorului General Alexandr STOIANOGLO. Acesta a declarat public că doamna Maia SANDU i-a cerut în mod direct²⁴ deschiderea unor dosare penale împotriva unor lideri ai opoziției și încetarea unor dosare privind unii așa numiți parteneri ai guvernării. Mai exact, acesta a declarat public următoarele: „În

²⁴ ²⁴ <https://laziar.com/@agora/post/25856>

<https://www.youtube.com/watch?v=yFTXM5iKhjQ>

toată această perioadă doamna președinte nu a binevoit să se intereseze despre starea lucrurilor din procuratura, despre problemele cu care ne confruntăm sau cum ar putea să ne ajute pentru a redresa situația. Toată colaborarea și interesul domniei sale s-a rezumat la problema anchetării unor persoane și la dosarele individuale. Exact după acest scenariu se derulau și ședințele Consiliului Suprem de Securitate care se convoca strict pentru ca procurorul general să fie raportor de serviciu pe dosarele sensibile și, în speță, individuale”, a declarat procurorul general. „Apogeul a fost atins la ultima ședință a CSS, organizată peste noapte, la care au fost invitați și conducătorii procuraturilor specializate. În toată cariera mea de procuror, este pentru prima dată când un șef de stat cheamă șefii procuraturilor specializate la raport. Și-a permis, cred, doar Plahotniuc. Potrivit legii, Procuratura poate fi reprezentată la CSS doar de către unul dintre conducătorii săi”, a spus Alexandru Stoianoglo.

- 39.Ulterior, Procurorul General a fost suspendat și vizat de mai multe proceduri penale. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție în legătură cu lipsa unui control judiciar efectiv asupra suspendării, iar Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederi ale normei care a stat la baza suspendării.
- 40.Deși actele formale au aparținut și altor autorități, faptele descrise privesc raporturile Președintelui cu o instituție a cărei autonomie este garantată de Constituție și au relevanță constituțională în raport cu articolele 6, 124 alin. (1)-(2) și 125¹ alin. (1) din Constituție. Articolul 124 alin. (1) califică Procuratura drept instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, iar articolul 125¹ alin. (1) stabilește că Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.
- 41.În consecință, independența justiției, garantată de articolul 116 din Constituție, riscă să fie înlocuită cu o dependență instituțională față de persoane promovate în cadrul aceleiași construcții politico-administrative. O asemenea concentrare a influenței contravine și articolului 6 din Constituție, care consacră separația și colaborarea puterilor în stat, deoarece Președintele nu poate exercita un control,

direct sau indirect, asupra mecanismelor de organizare internă ale autorității judecătorești.

42.În jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut constant că independența justiției reprezintă nu doar independența individuală a judecătorului, ci și independența instituțională a organelor care administrează sistemul judiciar. Orice ingerință sistemică a unei autorități politice asupra acestor mecanisme afectează echilibrul constituțional dintre puterile statului.

43.Prin urmare, atunci **când Președintele utilizează atribuțiile constituționale nu pentru a garanta independența justiției, ci pentru a facilita concentrarea influenței asupra instituțiilor-cheie ale sistemului judiciar, se conturează o încălcare gravă a articolelor 6, 77 și 116 din Constituție. O asemenea conduită poate constitui un element relevant în evaluarea existenței faptelor prevăzute de articolul 89 din Constituție privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova pentru încălcarea gravă a Constituției.**

2.2.2 Subminarea suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării (articolele 1, 3, 77 din Constituție)

44.Pe lângă capetele expuse mai sus, reținem obligația constituțională specială a Președintelui de a garanta suveranitatea, independența națională, unitatea și integritatea teritorială a țării. Temeiul constituțional este format, în principal, din articolul 1 alin. (1), potrivit căruia Republica Moldova este stat suveran și independent, unitar și indivizibil, articolul 2 privind suveranitatea națională, articolul 3 privind inalienabilitatea teritoriului, articolul 77 alin. (2) privind rolul de garant al Președintelui, articolul 79 privind jurământul și articolul 142 alin. (1), care supune revizuirea caracterului suveran, independent și unitar al statului aprobării doar prin referendum.

Promovarea lichidării statului prin renunțarea la suveranitate și independență națională

45. Se relevă declarațiile²⁵ doamnei Maia SANDU, Președintele Republicii Moldova, care a declarat public că dacă aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană nu va reuși, ar putea fi luate în considerare și alte opțiuni, inclusiv în contextul întrebării privind unirea cu România ca plan alternativ: *„Ne putem alătura României în UE și credem, și nu e vorba despre ce credem, dar avem și mai mulți oameni care susțin integrarea europeană în Moldova în prezent. **Avem și oameni care susțin unirea cu România. Acum muncim din greu pentru ca Moldova să facă parte din UE și sperăm că acest scenariu va funcționa. Dacă nu va funcționa dintr-un motiv sau altul, sigur că vom lua în considerare alte opțiuni.** Obiectivul principal este ca în Moldova să fie menținută pacea și ca Moldova să rămână parte a lumii libere”*, a adăugat șefa statului²⁶.

46. Mai grav este că asemenea declarații au mai fost făcute anterior de către ultima, în cadrul podcast-ului *The Rest Is Politics: Leading*, realizat de doi jurnaliști britanici, în care a declarat²⁷: *„Dacă am avea un referendum, eu aș vota pentru reunirea cu România. Uitați-vă la ce se întâmplă în jurul Moldovei astăzi, uitați-vă la ce se întâmplă în lume. Devine din ce în ce mai dificil pentru o țară mică precum Moldova să supraviețuiască ca democrație, ca stat suveran și, desigur, să reziste în fața Rusiei”*.

47. Pornind de la statutul autorului declarațiilor, **Președintele Republicii Moldova, care nu este un simplu participant la dezbaterea publică, ci garantul constituțional al suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a statului**, declarațiile date afectează încrederea cetățenilor în suveranitatea și independența Statului. **Curtea a reținut că jurământul Președintelui, care include obligația de a apăra suveranitatea, independența, unitatea și**

²⁵ <https://www.jurnal.md/ro/news/2c6c080316d968ab/unirea-cu-romania-ar-putea-fi-un-plan-b-pentru-republica-moldova-raspunsul-maiei-sandu.html>

²⁶ <https://www.gandul.ro/politica/ce-a-raspuns-maia-sandu-intrebata-daca-unirea-cu-romania-reprezinta-un-plan-b-pentru-integrarea-in-ue-20898327>

²⁷ <https://www.jurnal.md/ro/news/209621954cf77abo/video-maia-sandu-afirma-ca-ar-vota-pentru-unirea-cu-romania-moldova-rezista-tot-mai-greu-presiunilor-externe.html>

integritatea teritorială, are valoarea unui act juridic constituțional (HCC nr. 2/2017, §§ 25 și 30).

48.Articolul 142 alin. (1) din Constituție prevede că dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului pot fi revizuite numai prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscrși în listele electorale. Prin urmare, orice discuție oficială despre renunțarea la statalitatea separată trebuie să fie plasată strict în cadrul constituțional al voinței poporului, exprimată potrivit Constituției, și nu ca o opțiune politică de rezervă dependentă de succesul ori eșecul unui obiectiv de politică externă.

49.Când Președintele lasă impresia că renunțarea la statalitatea separată poate deveni o alternativă la eșecul integrării europene, mesajul constituțional al funcției este afectat. Președintele are obligația de a apăra statul suveran și independent, nu de a prezenta existența lui ca opțiune negociabilă. În termenii HCC nr. 23/2020, §§ 48 și 51, această situație trebuie examinată împreună cu contextul de fapt și cu obligațiile constituționale concrete prevăzute la articolele 77 alin. (2), 79 și 142 alin. (1) din Constituție.

Promovarea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană în doi pași, fără teritoriile din stânga Nistrului

50.A doua situație privește declarațiile²⁸ referitoare la o eventuală aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană în doi pași, mai întâi fără regiunea transnistreană, dacă reintegrarea țării nu va fi posibilă până la momentul aderării: ***„Ne dorim să aderăm la UE într-un singur pas, cu țara reîntregită, dar, în situația în care nu vom avea această posibilitate - pentru că cunoașteți faptul că Federația Rusă își***

²⁸ <https://agerpres.ro/politic-extern/2025/09/29/parlamentare-r-moldova-maia-sandu-ia-in-calcul-aderarea-tarii-la-uniunea-europeana-fara-transnistria--1488402>

<https://www.news.ro/externe/maia-sandu-intrebata-aderarea-r-moldova-ue-produce-transnistria-ne-dorim-aderam-ue-intr-singur-pas-tara-reintegrita-exista-doilea-scenariu-aderarea-doi-pasi-1922401629032025091622182353>

<https://www.g4media.ro/presedinta-republicii-moldova-ia-in-calcul-aderarea-tarii-la-uniunea-europeana-in-doua-pasi-in-prima-etapa-fara-transnistria.html>

menține trupele ilegal pe teritoriul Republicii Moldova și asta este cea mai mare piedică pentru reîntregirea țării - pentru această situație există și al doilea scenariu, care înseamnă aderarea la UE în doi pași”, a afirmat Sandu.

- 51.** Problema constituțională a acestor declarații este că scenariul aderării în doi pași este prezentat fără garanții clare că Republica Moldova rămâne același stat, cu același teritoriu și cu aceeași obligație de reintegrare pașnică a regiunii transnistrene. Curtea a reținut că situația regiunii transnistrene implică principii constituționale inter-conexe: suveranitatea, integritatea teritorială, securitatea națională și neutralitatea militară (*HCC nr. 14/2017, §§ 134-135*).
- 52.** Articolul 3 din Constituție prevede că teritoriul Republicii Moldova este inalienabil, iar articolul 10 consacră Republica Moldova ca patrie comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi. În *HCC nr. 14/2017*, Curtea a reținut că Declarația de Independență a Republicii Moldova cuprindea și Transnistria (§ 12), iar ocuparea de facto a unei părți a teritoriului nu afectează validitatea normelor constituționale privind statul și teritoriul (§§ 179-180). Din aceste norme rezultă că orice formulă de integrare europeană trebuie explicată strict în sensul păstrării integrității teritoriale: statul rămâne unul singur, frontierele nu se schimbă, regiunea transnistreană nu este abandonată, iar jurisdicția Republicii Moldova asupra întregului său teritoriu nu este pusă în discuție.
- 53.** Dacă se discută un mecanism tehnic de aplicare treptată a dreptului european, acesta trebuie însoțit de o poziție constituțională clară. Nu poate exista o aderare care să fie înțeleasă politic sau juridic ca acceptare a separării unei părți din teritoriul național.
- 54.** Aceste două situații se alătură capetelor privind refuzurile și tergiversările instituționale și arată că **Președintele a tratat teme care țin de structura statului și de integritatea teritoriului ca pe opțiuni politice negociabile, deși Constituția îi cere o poziție de apărare și de garanție**. Gravitatea faptelor enunțate, privită prin practica deja constituită prin *HCC nr. 23/2020, § 46-51*, prin raportare la articolele 1, 2, 3, 77 alin. (2), 79 și 142 alin. (1) din Constituție, este suficientă ca să fie considerată de Curtea Constituțională încălcare gravă.

2.2.3 Încălcarea obligației de imparțialitate și neutralitate politică a Președintelui Republicii Moldova

- 55.**În exercitarea mandatului, Președintele Maia Sandu s-a implicat activ în campaniile electorale în susținerea Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), utilizând autoritatea funcției prezidențiale în favoarea acestei formațiuni politice. În cadrul discursurilor publice din campaniile electorale au fost promovate mesaje potrivit cărora continuarea parcursului european și accesul Republicii Moldova la fondurile și sprijinul Uniunii Europene ar depinde de rezultatul alegerilor și de menținerea la guvernare a PAS.
- 56.**Astfel de declarații creează percepția că resursele financiare externe și sprijinul partenerilor de dezvoltare sunt condiționate de opțiunea electorală a cetățenilor, afectând principiul pluralismului politic, egalitatea concurenților electorali și libertatea votului.
- 57.**Prin utilizarea autorității funcției prezidențiale pentru susținerea unei formațiuni politice și asocierea interesului național cu succesul electoral al acesteia, Președintele a depășit limitele rolului constituțional de arbitru și garant al Constituției, încălcând principiile consacrate de articolele 1, 6, 38 și 77 din Constituția Republicii Moldova.

Recrutarea personală a candidaților pentru lista electorală a partidului PAS

- 58.**Mai multe persoane publice au declarat că au ajuns pe lista partidului de guvernământ la invitația sau rugămintea directă a Președintelui. Marcel SPĂTARI²⁹, Anastasia NICHITA³⁰ și Nicolae BOTGROS³¹ au făcut declarații publice în acest sens, iar asemenea declarații au fost relatate în presă.

²⁹ <https://unimedia.info/ro/news/8833f678c7b49966/video-ex-ministrul-muncii-marcel-spatari-care-a-demisionat-revine-in-politica-va-candida-pe-lista-pas-la-parlamentare-la-invitatia-maiei-sandu.html>

³⁰ <https://unimedia.info/ro/news/933f159ac00a2ae4/ultima-ora-campioana-anastasia-nichita-pe-lista-pas-la-parlamentare.html>

³¹ <https://cotidianul.md/28003/nicolae-botgros-demisioneaza-din-functia-de-deputat-mi-am-facut-datoria/>

59. Elaborarea unei liste electorale este atribuția partidului politic, nu a Președintelui Republicii Moldova. Potrivit articolului 77 alin. (2) din Constituție, Președintele reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării; această funcție presupune reprezentarea întregii societăți, nu participarea la activitatea curentă a unui partid. Curtea a reținut că neutralitatea politică a Președintelui influențează încrederea populației în funcție, iar Președintele nu poate promova sub nicio formă interesele unui partid politic (HCC nr. 35/2017, §§ 61-62).
60. Spre deosebire de o simplă declarație de simpatie politică, recrutarea candidaților presupune o conduită materială: apeluri, invitații și implicare în selecția persoanelor care urmează să figureze pe lista unui partid. Curtea a subliniat că, în sistemul parlamentar, șeful statului joacă rolul unei puteri neutre și nu este un partizan al politicului (HCC nr. 24/2017, § 114; HCC nr. 28/2017, §§ 52-54). Împreună cu implicarea în desemnarea candidatului la funcția de Prim-ministru, această faptă confirmă o conduită prin care Președintele a intrat în procese de selecție care aparțin altor actori politici sau instituționali.

Condiționarea publică a fondurilor europene de votul la alegerile locale generale în favoarea PAS

61. În perioada campaniei electorale privind alegerile generale locale din 5 noiembrie 2023, în cadrul unui interviu acordat de către Maia Sandu postului de radio "Vocea Basarabiei" la 12.10.2023 (<https://voceabasarabiei.md/localitatile-cu-primari-promovati-de-grupari-criminale-nu-vor-primi-bani-europeni-atentioneaza-maia-sandu/>), aceasta a comunicat următoarele: „*Depinde de cetățeni, să nu se lase manipulați și să înțeleagă că dacă vor ca satele și orașele în care locuiesc să se transforme în bine, e nevoie să aleagă primari europeni, care pot să aducă bani europeni și să construiască un nivel de trai ca în Europa. Bani europeni n-o să vină pentru reprezentanți ai grupărilor criminale. Grupările criminale care își promovează primari acum, oamenii trebuie să știe că pentru asemenea reprezentanți bani europeni n-o să vină și n-o să vină nici altfel de bani*”.

62. La data de 14.11.2023, în cadrul altui interviu acordat pentru postul de radio "Vocea Basarabiei" (<https://voceabasarabiei.md/maia-sandu-localitatile-care-nu-cred-in-valorile-europene-nu-vor-primi-bani-din-proiectele-ue/>), Maia Sandu a vociferat: „*Localitățile care demonstrează că sunt susținătoare ale integrării europene a Republicii Moldova trebuie să primească bani europeni, localitățile care nu cred în valorile europene o să primească bani de la bugetul de stat, așa cum o să primească toți ceilalți. Trebuie să fie o diferență.*”.
63. Astfel, prin interviul din 12.10.2023 (care a avut loc în campania electorală, deci la mai puțin de o lună până la alegeri), s-a încercat influențarea alegătorilor care urmau să voteze în alegerile locale din 5 noiembrie 2023, fapt care este unul inadmisibil, or decizia alegătorului nu trebuie și nu poate fi influențată de actorii electorali și/sau persoane cu înalte funcții în stat. Manipularea crasă, sub forma unei amenințări directe în raport cu cetățenii RM, creează precedent periculos, iar acțiunile persoanei care le-a lansat urmează a fi calificate ca fiind ilegale, prin prisma mai multor componente de infracțiune prevăzute de legislația penală.
64. Analizând conținutul acestor declarații este evident că s-a atentat la prevederile exprese din Constituția RM și anume art. 38 din Constituția RM: **Dreptul de vot și dreptul de a fi ales.** (1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și **liber exprimat.**
65. Atentarea se manifestă prin utilizarea în scop de a determina alegătorul, cetățeanul RM, pentru a vota în favoarea guvernării, prin amenințarea cu lipsirea de finanțare europeană, or în această situație, acțiunile efectuate de către Maia Sandu, urmează a fi examinate prin prisma art. 181/1 Cod Penal: Coruperea electorală. (1) **Oferirea** sau darea de bani, bunuri, servicii ori de **alte foloase în scopul determinării alegătorului** sau susținătorului **să își exercite** sau să nu își exercite **drepturile electorale în cadrul alegerilor**, inclusiv al celor regionale.
66. Evident și cert este faptul că foloasele oferite țin de votarea în alegerile locale a exponenților (concurenților electorali) partidului aflat la guvernare, care ulterior urmează să beneficieze de finanțare externă, bani care urmează a fi investiți în

teritoriile administrate de către candidații PAS, în cazul accederii în funcțiile de aleși locali. Prin declarațiile sale din 14.11.2023, Maia Sandu confirmă poziția sa privind finanțările externe de care ar urma să beneficieze candidații PAS la funcțiile de primari, consilieri.

67. În continuare făcând analiza juridică a acțiunilor întreprinse de Maia SANDU, considerăm că acestea se încadrează și urmează a fi calificate conform art. 327 Cod Penal:” Abuzul de putere sau abuzul de serviciu. (1) Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, (2) Aceeași acțiune: b) săvârșită de o persoană cu funcție de demnitate publică; b¹) săvârșită din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane;”, or profitând de faptul că deține funcția de Președinte al RM, doamna Maia SANDU utilizează postura sa, adică situația de serviciu în scopul determinării alegătorilor de a vota pentru concurenții electorali convenabili partidului aflat la guvernare, astfel, fiind lezate în proporții considerabile drepturile persoanelor fizice – candidați și alegători, și anume dreptul la un vot liber, la o liberă exprimare, drepturi consfințite în Constituție și CEDO. Totodată, Președintele RM, este o funcție de demnitate publică, care utilizează postura sa în interesele persoanelor terțe și anume în favoarea candidaților PAS, în cadrul alegerilor locale din 05.11.2023.
68. Pe cale de consecință, s-a atentat la drepturile cetățenilor RM, stabilite în Constituție la art. 38, precum și a art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului:” Dreptul la alegeri libere Înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, **alegeri libere** cu vot secret, **în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului** cu privire la alegerea corpului legislativ. ”.
69. La fel, declarațiile făcute de doamna Maia SANDU, conchidem că ar putea fi examinate și prin prisma art. 328 Cod Penal:” Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.(1) Săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege,

dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, (3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2): b) săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică;”.

70. Făcând aceste declarații, Maia Sandu, practic confirmă că deține controlul asupra puterii legislative și executive, or în atribuțiile Președintelui RM nu se include și repartizarea finanțelor parvenite din exterior. Totodată, trebuie de menționat că nici repartizarea finanțelor din bugetul RM, nu este o prerogativă a Președintelui RM. În acest context, se impune examinarea și calificarea acțiunilor Președintelui RM, sub aspectul excesului de putere și depășire a atribuțiilor de serviciu. De către Președintele RM, se creează niște practici discriminatorii legate de repartizarea finanțelor, iar utilizarea resurselor acordate pentru întreg teritoriul RM nu poate fi preferențială sau în dependență de loialitatea față de partidul de guvernare.

71. Dacă accesul la resurse publice sau externe este legat de opțiunea politică a alegătorilor ori a autorităților locale, sunt afectate articolul 38 din Constituție privind libertatea votului și articolul 16 privind egalitatea în fața legii și a autorităților publice. Raportat la jurisprudența Curții privind neutralitatea Președintelui, o asemenea conduită³² trebuie privită prin prisma obligației șefului statului de a acționa în interesul întregii societăți, nu al unui partid sau al unei opțiuni electorale (HCC nr. 2/2017, § 31; HCC nr. 35/2017, § 62). Acest capăt se raportează la ansamblul conduitei descrise în prezenta propunere, pe care o confirmă: mesajul public al șefului statului a legat accesul comunităților la resurse de opțiunea politică a alegătorilor.

2.2.4 Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

72. În continuare se relevă că **prin încălcarea de către Președintele Republicii Moldova, doamna Maia SANDU a prevederilor articolelor 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 77**

³² <https://ziua.md/video-maia-sandu-insista-ca-orasele-si-satele-care-nu-sustin-vectorul-european-sa-nu-primeasca-finantari-din-ue/>

din Constituție, au fost încălcate în consecință alte prevederi ale Legii supreme, precum articolele 1, 4, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 32, 34, 38, 41.

73. Reținem că potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, prevederile Constituției formează un sistem armonios, astfel încât nici o prevedere a Constituției nu poate fi contrară celorlalte prevederi ale acesteia. Natura Constituției de act cu forță juridică supremă și ideea de constituționalitate implică faptul că nu există și nici nu pot exista lacune sau contradicții interne ale *Constituției* (*Avizul nr.1 din 22 septembrie 2014*).

74. Astfel, la interpretarea Constituției, trebuie să se țină seama de faptul că **aceasta este un act integral, toate prevederile Constituției fiind interconectate până la gradul la care conținutul unor prevederi ale Constituției determină conținutul altor prevederi ale acesteia** (*HCC nr. 28/2017*).

75. În partea ce vizează **încălcarea principiului egalității cetățenilor Republicii Moldova** în fața legii și a autorităților publice, reținem manifestările de **segregare a societății pe criterii geopolitice și politice**, prin împărțirea artificială a cetățenilor Republicii Moldova în „cetățeni buni” (cei care susțin puterea și cursul pro-european) și „dușmani ai statului/agenți străini” (cei care critică guvernarea sau au alte viziuni).

76. Cu referire la **încălcarea dreptului la cetățenie** garantat de Constituție, relevăm abuzurile manifestate prin lipsirea arbitrară de cetățenie a unor persoane care au obținut inclusiv cetățenia prin naștere, acțiuni care sunt în contradicție cu convențiile internaționale privind reducerea cazurilor de apatridie și cu legislația cu privire la cetățenie.

77. Cu referire la **încălcarea prevederilor art. 18 din Constituție privind obligația statului de a asigura protecția cetățenilor atât în țară cât și în străinătate**, relevăm apelul doamnei Maia SANDU către alte state prin care solicită includerea propriilor cetățeni în listele de sancțiuni internaționale: *„Facem apel la aliații noștri democratici să ni se alăture în introducerea unui regim global de sancțiuni*

pentru a identifica și a descuraja cazurile de mare corupție”, a declarat Maia Sandu.³³

78.La fel, prin acțiunile sale, **a încălcat dreptul de acces la justiție**, fapt confirmat prin condamnarea Republicii Moldova la CtEDO în cazul STOIANOGLO (Octombrie 2023). În septembrie 2023, Maia SANDU a semnat decretul de demitere a Procurorului General suspendat, Alexandr STOIANOGLO, în baza unui raport de evaluare a performanțelor întocmit de Consiliul Superior al Procurorilor (CSP). Curtea de la Strasbourg a condamnat Republica Moldova în unanimitate, statuând că lui STOIANOGLO **i s-a încălcat dreptul la un proces echitabil (Articolul 6 § 1 din Convenție)**, mai exact dreptul de acces la o instanță pentru a contesta suspendarea sa inițială din funcție. Criticii și juriștii au argumentat că **Președinta a intervenit abuziv prin semnarea decretului de demitere înainte ca instanțele naționale să se pronunțe definitiv pe marginea legalității procedurii, privând reclamantul de garanțiile fundamentale ale apărării și validând un abuz de procedură.**

79.Suplimentar, se invocă **încălcarea prezumției nevinovăției** statuate de Constituție la art. 21, prin acțiunile de **condamnări publice apriori**, precum declarațiile publice repetate în care Președintele a etichetat oponenți politici, agenți economici, jurnaliști, avocați sau simpli cetățeni drept „hoți”, „grupări criminale” sau „coloana a cincea”, în lipsa unor hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. Aceasta reprezintă o încălcare flagrantă a Articolului 21 din Constituție (Prezumția nevinovăției) și exercită o presiune inacceptabilă asupra instanțelor de judecată chemate să examineze aceste cauze, precum și asupra principiului autoadministrării avocaților³⁴.

80.În continuare, reținem incidența prevederilor art. 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*) și a art. 34 (*dreptul la informare*), în partea ce vizează crearea și

³³ <https://tv8.md/2023/03/29/sandu-cere-introducerea-unui-regim-global-de-sanctiuni-pentru-a-combate-marea-coruptie-facem-apel-la-aliatii-nostri-democratici/225897>

³⁴ <https://www.moldpres.md/rom/societate/presedinta-maia-sandu-despre-legea-avocaturii-ne-propunem-sa-facem-o-lege-intr-un-proces-amplu-de-consultari>

subordonarea unor instituții paralele cu rol de „combatere a dezinformării”³⁵, care funcționează de facto ca instrumente de cenzură politică. Subordonarea Centrului pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării, structură criticată aspru în spațiul public care este percepută ca un instrument distopic de filtrare a informației și suprimare a narativelor alternative, Președintelui Republicii Moldova care nu poate avea asemenea atribuții și competențe, **urmează a fi supusă examinării de către Curtea Constituțională și declarată neconstituțională.**

81. Complementar, prin neasigurarea imparțialității și neutralității politice, a fost adusă atingere **dreptului de vot și de a fi ales**, prevăzut de art. 38 din Constituție, precum și **dreptul la asociere și libertatea partidelor**³⁶, garantat de art. 41 din Legea supremă.

2.2.5 Încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, a restricțiilor și limitărilor, precum și exercitarea necorespunzătoare a altor prerogative (*grațierea, acordarea cetățeniei, coordonarea activității SIS*)

82. În perioada exercitării funcției de Președintă a Republicii Moldova, Maia Sandu a fost beneficiara mai multor premii cu componentă bănească, acordate de organizații din afara țării, după cum urmează: *Premiul Reinhard Mohn 2025*³⁷, acordat de *Fundația Bertelsmann*, în valoare de 100.000 euro, sumă despre care Maia SANDU a anunțat public că va fi donată pentru proiecte de dezvoltare în satul natal³⁸ Risipeni, r. Fălești.

³⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150159&lang=ro#

³⁶ <https://newsmaker.md/ro/pot-sa-sfatui-si-alte-partide-maia-sandu-intrebata-de-ce-a-participat-la-elaborarea-listei-pas-pentru-parlamentare>

³⁷ <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/topics/latest-news/2024/december/maia-sandu-and-michael-otto-to-receive-the-2025-reinhard-mohn-prize>

³⁸ <https://protv.md/politic/maia-sandu-a-primit-premiului-reinhard-mohn-2025-si-100-000-de-euro-ce-a-decis-sefa-statului-ca-va-face-cu-banii-video---2714711.html>

83. A fost acordat și *Premiul Robert Blum pentru Democrație 2024*³⁹, acordat de orașul Leipzig, în valoare de 25.000 euro, cu anunțul public al Președintei că suma va fi direcționată în scopuri caritabile.
84. De asemenea, a fost acordat *Premiul „Timișoara pentru Valori Europene” 2024*⁴⁰, în valoare de 30.000 euro, în contextul vizitei efectuate la invitația primarului Dominic FRITZ, cu anunțul că suma va fi donată *Asociației „Prietenia Mea”*.
85. În anul 2025 a fost acordat și *Premiul Franz Josef Strauß*⁴¹, de către *Fundația Hanns-Seidel*, în valoare de 10.000 euro, cu anunțul că suma va fi donată pentru susținerea patrimoniului Eugen Doga.
86. Aceste premii au fost acordate personal doamnei Maia SANDU și, prin urmare, reprezintă venituri sau beneficii patrimoniale personale. Este esențial de reținut că premiile au fost atribuite personal, iar beneficiara a dispus de destinația sumelor. Dreptul de dispoziție asupra banilor confirmă dobândirea beneficiului patrimonial.
87. În drept, Președintele Republicii Moldova este subiect al declarării averii și intereselor personale, potrivit art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale. Art. 4 din aceeași lege stabilește obiectul declarării, care include averea, veniturile și interesele personale ale subiectului declarării, iar art. 5 și art. 6 reglementează termenul și modul depunerii declarației. Formularul declarației, aprobat prin anexa la Legea nr. 133/2016, impune reflectarea veniturilor obținute, inclusiv a celor provenite din afara țării, precum și a operațiunilor patrimoniale relevante. În aceste condiții, premiile bănești acordate personal urmau a fi declarate ca venituri sau beneficii patrimoniale, iar donațiile dispuse de aceasta urmau a fi reflectate ca acte de dispoziție asupra unor sume dobândite.

³⁹ <https://www.welt.de/regionales/sachsen/article69958eb9f5da9ce6f97d371d/leipzig-ehrt-eu-generalstaatsanwaeltin-mit-demokratiepreis.html>

⁴⁰ <https://presedinte.md/rom/presa/presedinta-maia-sandu-va-face-o-vizita-la-timisoara-la-invitatia-primarului-dominic-fritz>

⁴¹ <https://www.hss.de/ueber-uns/preisverleihungen/franz-josef-strauss-preis/>

- 88.** Aceeași conduită intră sub incidența Legii integrității nr. 82/2017. Art. 3 definește noțiunile relevante pentru integritate, inclusiv influența necorespunzătoare și riscurile de corupție. Art. 12 stabilește obligația respectării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, art. 14 reglementează regimul juridic al cadourilor, iar art. 15 reglementează influențele necorespunzătoare. Premiile bănești acordate unei persoane care deține cea mai înaltă funcție în stat nu pot fi tratate ca simple gesturi protocolare atunci când sunt urmate de acte de dispoziție personală asupra banilor și nu sunt reflectate transparent în declarațiile de avere și interese personale.
- 89.** De asemenea, dispunerea personală de către Maia Sandu de mijloacele bănești obținute ca premii, inclusiv prin indicarea publică a beneficiarilor donațiilor, nu poate fi tratată doar ca un gest privat. În context electoral sau preelectoral, o asemenea conduită poate crea un avantaj politic și de imagine, manifestat prin asocierea persoanei vizate cu distribuirea unor beneficii materiale în afara regulilor de finanțare și control al campaniei. Privite prin prisma art. 38 din Constituție, a Codului electoral nr. 325/2022 și a art. 181⁴² din Codul penal privind coruperea electorală, aceste fapte pot fi examinate ca posibilă folosire indirectă a unui avantaj patrimonial în scop electoral, inclusiv sub aspectul unei forme de mită electorală.
- 90.** Pe lângă cele menționate, premiul „*Timișoara pentru Valori Europene*” ridică o problemă separată de integritate. Premiul a fost acordat într-un cadru administrativ-politic legat de Primăria Timișoara, condusă de Dominic FRITZ⁴², politician al Uniunii Salvați România. Premiul a fost instituit în acel an și a fost decernat pentru prima dată. Anterior decernării premiului, doamnei Anca DRAGU, fostă președintă a Senatului României și politiciană din zona PLUS/USR⁴³, i-a fost acordată cetățenia

⁴² https://en.wikipedia.org/wiki/Dominic_Fritz

⁴³ https://en.wikipedia.org/wiki/Anca_Dragu

Republicii Moldova, iar la 22 decembrie 2023 aceasta a fost numită⁴⁴ de Parlament în funcția de guvernatoare a Băncii Naționale a Moldovei.

91.În aceeași serie de împrejurări poate fi reținută acordarea cetățeniei Republicii Moldova Ramonei Victoria STRUGARIU⁴⁵, urmată de desemnarea acesteia în funcția de directoare a Institutului Național al Justiției prin Hotărârea Consiliului INJ nr. 5/1 din 14 februarie 2025. Potrivit CV-ului publicat de INJ, aceasta a fost europarlamentară și a activat în REPER, formațiune desprinsă din zona USR/PLUS, având anterior o apartenență politică în același spațiu.

92.Chiar dacă numirea la Institutul Național al Justiției nu aparține formal Președintelui Republicii Moldova, acest fapt nu înlătură relevanța juridică a etapei prealabile, deoarece acordarea cetățeniei ține de atribuțiile Președintelui, potrivit art. 88 lit. c) din Constituție și Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000. Prin urmare, conduita relevantă nu se reduce la actul de numire, ci include acordarea calității juridice care a permis accesul la funcție. Faptul că doamna STRUGARIU provine din aceeași zonă politică USR/PLUS, la fel ca doamna Anca DRAGU și ca primarul Dominic FRITZ, constituie un element factual care poate justifica verificarea existenței unui posibil raport de favorizare politică externă, de influență necorespunzătoare sau de conflict de loialitate instituțională. Aceste împrejurări nu probează, prin ele însele, existența unei fapte de corupție, însă pot fi analizate împreună cu beneficiile patrimoniale acordate personal Președintelui Republicii Moldova și cu deciziile ulterioare privind gestionarea ori redirectionarea acestor beneficii.

93.Un alt caz ține de acordarea cetățeniei domnului Daniel-Marius STAICU⁴⁶, doamna Maia Sandu semnând decretul la 11 noiembrie 2022 (publicat în Monitorul Oficial la 18 noiembrie 2022) și ulterior numit de Guvern în funcția de director al

⁴⁴ <https://newsmaker.md/ro/armasu-inlocuit-la-bnm-de-o-fosta-ministra-de-finante-din-romania-cine-este-anca-dragu>

⁴⁵ https://www.inj.md/sites/default/files/new/25/CV-Ramona-Strugariu_20240304.pdf

⁴⁶ https://anticoruptie.md/ro/post_show/stiri/fost-functionar-din-romania-care-a-primit-recent-cetatenia-moldoveneasca-s-a-ales-cu-o-functie-de-conducere-la-chisinau

Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pe un termen de 5 ani, la două săptămâni după ce primit cetățenia Republicii Moldova.

94. Sub aspect penal, faptele descrise sunt relevante, la nivel de indicii ce urmează a fi verificate, prin prisma art. 324 din Codul penal, coruperea pasivă, și art. 326 din Codul penal, traficul de influență, poate fi avut în vedere numai sub aspectul conduitei persoanei sau entității care ar fi oferit avantajul. Premiile bănești, acceptarea lor, dispoziția asupra sumelor, acordarea cetățeniei și corelarea cu numiri sau promovări ulterioare formează un ansamblu de împrejurări care poate indica un avantaj patrimonial și politic, o influență necorespunzătoare și un raport de favorizare. În procedura de suspendare nu se cere Parlamentului să stabilească vinovăția penală, ci să constate existența unei conduite incompatibile cu standardul constituțional al funcției prezidențiale.

95. Prin nedeclararea premiilor bănești, prin exercitarea dreptului de dispoziție asupra sumelor, prin acceptarea unor beneficii patrimoniale în contexte politice externe și prin folosirea prerogativei de acordare a cetățeniei în favoarea unor persoane provenite din aceeași familie politică externă, Președinta a încălcat exigențele de transparență, integritate, neutralitate și loialitate constituțională. Aceste exigențe rezultă din art. 1 alin. (3), art. 77 alin. (2), art. 79, art. 88 lit. c) și art. 89 din Constituție. În special, art. 77 alin. (2) stabilește că Președintele reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării, iar art. 79 obligă Președintele, prin jurământ, să respecte Constituția și legile țării. **Conduita descrisă afectează direct încrederea publică în exercitarea imparțială a funcției prezidențiale și constituie faptă gravă relevantă pentru aplicarea art. 89 din Constituție.**

96. Reținem **exercitarea necorespunzătoare a prerogativelor de grațiere**⁴⁷ (art. 88 din Constituție), vizând persoane implicate în infracțiuni de trafic de droguri sau infracțiuni deosebit de grave, generând riscuri la adresa ordinii și securității publice,

⁴⁷ <https://moldova1.md/p/69474/cazul-sepeli-reprezinta-o-bresa-in-sistemul-de-gratiere-alexandru-bot-se-cere-grad-mai-mare-de-control>

fiind atestate inclusiv cazuri de revocare a Decretelor deși efectul acestora era deja consumat.⁴⁸

97. Din considerentul subordonării Președintelui Republicii Moldova a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, urmează a fi examinate și calificate acțiunile de „reformare”⁴⁹ a acestui organ al securității statului, de către servicii speciale străine⁵⁰, în cadrul examinării prezentei sesizări, Curtea urmând să stabilească dacă astfel s-a respectat obligația Președintelui Republicii Moldova să asigure suveranitatea și independența națională, astfel cum o obligă Legea supremă. În speță, urmează a fi stabilit dacă nu se încalcă prevederile articolului 56 din Constituție (*Devotamentul față de țară*), care prevede: „[...] **Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice [...] răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin [...].**” Astfel, responsabilitatea reprezintă o valoare consacrată de Constituție, iar anterior Curtea a subliniat că **Președintele țării nu este omnipotent, ci este ținut de obligația de devotament constituțional, de a respecta limitele impuse de Constituție și poartă răspundere pentru îndeplinirea cu bună-credință a atribuțiilor ce îi revin** (*HCC 28/2017, p. 70*).

98. Totodată, se necesită examinarea constituționalității atribuțiilor extinse exercitate de Președintele Republicii Moldova prin intermediul Consiliului Național de Securitate, care a fost transformat în organ central de coordonare și decizie în domeniul securității naționale, cu competențe executive și de control. Astfel, în loc să se înscrie în limitele circumscrise de cadrul constituțional, doamna Maia SANDU întreprinde acțiuni vădite de arogare⁵¹ a unor atribuții improprii.

⁴⁸ https://anticoruptie.md/ro/post_show/stiri/doc-o-gratiere-din-2022-anulata-cine-este-persoana-care-a-pierdut-clementa-maiei-sandu

⁴⁹ <https://stiri.md/article/politica/maia-sandu-sis-a-trecut-printr-o-reforma-profunda-cu-sprijinul-unui-stat-european>

⁵⁰ <https://www.rador.ro/2026/06/08/serviciul-secret-al-republicii-moldova-a-fost-reformat-cu-sprijinul-unei-tari-europene-maia-sandu/>
„SIS a fost restructurat cu sprijinul unui stat european, a fost realizată o reformă profundă.”

⁵¹ <https://moldova1.md/p/48832>

„Președintele are nevoie de anumite instrumente. Știți că în România și în alte țări europene, precum Spania, Grecia, deciziile Consiliului Național de Securitate au caracter obligatoriu. Și nu toate deciziile vor avea un astfel de caracter, dar cele care vizează securitatea și apărarea, care țin de responsabilitatea președintelui, mi se pare normal să fie obligatorii.”

99. Anterior, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că stabilirea caracterului de faptă gravă a unei încălcări a prevederilor Constituției, în sensul articolului 89 alin. (1) din Constituție, poate fi făcută în fiecare caz în parte. Pentru aceste situații sunt relevante atât aspectele de drept (*i.e.* care prevedere din Constituție a fost încălcată), cât și aspectele de fapt (*i.e.* care este contextul încălcării Constituției).
100. Curtea a mai notat că normele din Constituție formează un tot unitar, aflat într-o legătură logico-juridică indisolubilă. În acest context, Constituția consacră o diviziune tripartită a funcțiilor statului, care este un principiu fundamental de organizare a statului. Astfel, textul constituțional reflectă imaginea statului ca o structură de organe, între care și Președintele. Prin urmare, pornind de la spiritul Constituției, **trebuie să se asigure funcționalitatea tuturor instituțiilor statului**, respectarea strictă a principiilor și valorilor supreme, reprezentând în mod practic testul eficacității Constituției ca Lege Supremă a unui stat de drept (*HCC 28/2017, p. 98*).
101. Astfel, urmează a fi examinate atât separat, precum și în cumul următoarele fapte de încălcare ce se referă la exercitarea neconstituțională a atribuțiilor prezidențiale:
- **Uzurparea puterii de stat prin subminarea statului de drept, a democrației și a principiului separației puterilor în stat**, manifestată prin subminarea ramurii puterii legislative, ramurii puterii executive și a ramurii puterii judecătorești în stat;
 - **Subminarea suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării**, manifestată la promovarea lichidării statului prin renunțarea la suveranitate și independență națională, precum și promovarea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană în doi pași, fără teritoriile din stânga Nistrului;
 - **Încălcarea obligației de imparțialitate și neutralitate politică** a Președintelui Republicii Moldova manifestată prin activități de recrutare personală a candidaților pentru lista electorală a partidului PAS și condiționarea publică a fondurilor europene de votul la alegerile locale generale în favoarea PAS;

- **Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului** și anume a prevederilor articolelor 1 (*proclamarea statului de drept*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 15 (*universalitatea*), 16 (*egalitatea*), 17 (*cetățenia*), 18 (*protecția cetățenilor*), 20 (*accesul la justiție*), 21 (*prezumția nevinovăției*), 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*), 34 (*dreptul la informare*), 38 (*dreptul de vot și de a fi ales*), 41 (*dreptul la asociere și libertatea partidelor*);
- **Încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, a restricțiilor și limitărilor, precum și exercitarea necorespunzătoare a altor prerogative** (*grațiere, coordonarea activității SIS*).

102. Reieșind din cele menționate **se relevă încălcarea articolelor 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 77 din Constituție**, în consecință fiind afectate drepturile și libertățile fundamentale consfințite la articolele 1, 4, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 32, 34, 38, 41 din Legea supremă.

103. Concomitent, **se atestă o încălcare directă a jurisprudenței Curții Constituționale și anume a următoarelor hotărâri: HCC 32/2015; HCC 34/2016; HCC 2/2017; HCC 28/2017; HCC 35/2017; HCC 23/2020; HCC 13/2021 și HCC 38/2021.**

104. Reținem că Hotărârea nr. 7 din 4 martie 2016 a vizat exclusiv **modalitatea de alegere a Președintelui Republicii Moldova, nu și competențele acestuia**, modificate prin aceeași lege, în sensul configurării regimului parlamentar de guvernământ. Astfel, în urma adoptării hotărârii menționate, s-a revenit la alegerea Președintelui Republicii Moldova prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat de către cetățeni, în cadrul unei **republici parlamentare** (*HCC nr. 34 din 13 decembrie 2016*).

105. Curtea a subliniat că alegerea Președintelui prin vot popular nu impune necesitatea transformării acestuia într-un opozant al Parlamentului. Deși alegerea prin vot popular tinde să consolideze poziția Președintelui, în sistemele constituționale similare, președinții aleși prin vot popular continuă să joace rolul de **putere neutră** și nu dispun de competențe largi, iar balanțele și contrabalanțele necesare sunt garantate de parlamentarism (*HCC nr. 24 din 27 iulie 2017*).

- 106.În acest sens, Curtea a reiterat că în cadrul sistemelor parlamentare șeful statului joacă rolul unui arbitru sau al unei *puteri neutre*, fiind detașat de partidele politice. Chiar dacă nimeni nu poate împiedica șeful statului să aibă opiniile și simpatiile sale politice, mandatul pe care îl exercită este limitat. Președintele este un element important al sistemului politic, dar acesta nu este un partizan al politicului (HCC 28/2017, pct. 53).
- 107.Prin urmare, în arhitectura constituțională a Republicii Moldova, Președintele trebuie să aibă un **rol neutru**, de arbitru, și să **nu fie un jucător politic**. Acest lucru **nu este compatibil cu logica regimului parlamentar**.
- 108.Curtea a reiterat că, **în cadrul regimului parlamentar al Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova are un volum de competențe expres stabilite de Constituție** (HCC nr. 2/2017, (HCC 28/2017, pct.56).
- 109.Curtea reamintește că **statul de drept nu este o ficțiune, care are doar natură declarativă. Funcționarea statului de drept trebuie să se manifeste prin acțiuni practice** (HCC nr. 4 din 22 aprilie 2013), iar în respectarea principiului constituțional al statului de drept și în considerarea interesului general al cetățenilor, este imperativă luarea măsurilor necesare pentru asigurarea restabilirii rapide a ordinii constituționale (HCC 28/2017, pct. 87).
- 110.Astfel, conform p. 76 – 79 din HCC 28/2017, (76) Curtea reiterează că **respectarea hotărârilor Curții Constituționale este o condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului și pentru afirmarea statului de drept**, (77) Curtea subliniază că, potrivit articolului 140 din Constituție, hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate. (79) În acest context, Curtea reamintește că hotărârile interpretative ale Curții Constituționale sunt texte cu valoare constituțională, fiind parte integrantă a Constituției, ele fac corp comun cu dispozițiile pe care le interpretează și sunt obligatorii pentru executare pentru toate instituțiile statului, inclusiv pentru Președinte. **Acestea se aplică direct, fără nici o altă condiție de formă** (HCC nr.33 din 10 octombrie 2013). (80) Astfel, **nerespectarea hotărârilor Curții Constituționale echivalează**

cu nerespectarea Constituției și desconsiderarea grosolană a elementelor fundamentale ale statului de drept.

111. Complementar invocăm incidența jurisprudenței Curții stabilite prin Hotărârea nr. 13/2021, în care:

„34. Curtea a precizat că, potrivit articolului 5 alin. (1) din Constituție, democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul. Având în vedere obiectul sesizării și argumentele formulate în susținerea acesteia, Curtea a precizat că în lipsa unei autorități libere și independente, abilitată cu competența controlului și ponderării exercițiilor de putere ale autorităților publice, nu poate fi imaginată o societate cu adevărat democratică. Curtea a punctat că doar într-un asemenea cadru este împiedicată transformarea democrației într-o dictatură a majorității.

35. Din acest punct de vedere, Curtea a conchis că, pentru ca o democrație să reușească în realizarea idealului său, este necesar, în vederea supraviețuirii ei și garantării principiilor ei de guvernare, ca exercițiul de putere al autorităților publice să poată să facă obiectul examinării unei autorități independente și imparțiale. Așadar, Curtea a dedus o garanție implicită a independenței Curții Constituționale și a judecătorilor ei din prevederile articolului 5 alin. (1) din Constituție.

*48. Curtea subliniază că, în afară de sarcina protecției drepturilor fundamentale garantate de Constituție, ea trebuie să se asigure că **autoritățile publice din diferite ramuri ale puterii statului rămân în limitele prescrise de Constituție** și că este nevoită să rezolve, uneori, conflictele care apar între acestea. Sarcina Curții este, în acest sens, una deosebită pentru menținerea regimului democratic. Comisia de la Veneția reamintește despre importanța curților constituționale în implementarea practică a democrației, a preeminenței dreptului și a protecției drepturilor omului. **Prin interpretarea textului constituțional, curțile constituționale previn arbitrariul autorităților, oferind cea mai bună interpretare posibilă a Constituției** (a se vedea, în acest sens, Opinia privind situația constituțională din Ucraina,*

Veneția, 17-18 decembrie 2010, CDL-AD(2010)044, § 52) [HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 34].”.

112. Totodată, în Hotărârea sa nr. 27 din 31 octombrie 2019, la § 71, Curtea Constituțională a precizat că ea **reprezintă un pilon al democrației și al preeminenței dreptului și contribuie la buna-funcționare a autorităților publice în cadrul raporturilor constituționale de separație, echilibru, colaborare și control al puterilor statului.**

113. Reieșind din cele menționate relevăm caracterul arhisuficient al circumstanțelor de drept și de fapt sesizate pentru constatarea circumstanțelor care justifică demiterea din funcție a Președintelui Republicii Moldova.

III – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

SE SOLICITĂ ÎNALTEI CURȚI:

1. CONSTATAREA CIRCUMSTANȚELOR CARE JUSTIFICĂ DEMITEREA DIN FUNCȚIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, DOAMNA MAIA SANDU.

DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Se remarcă că inițierea suspendării Președintelui în baza art. 89 din Constituție, nu a constituit anterior obiect al examinării de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

LISTA DOCUMENTELOR - *Sesizarea conține expres în text trimiterile concrete la sursele sau documentele invocate.*

RECHIZITORIU

(sinteza faptelor de încălcare a Constituției și legislației)

UZURPAREA PUTERII DE STAT PRIN:

- **subminarea statului de drept și a democrației** (pct. 15, 16);
- **încălcarea principiului separației puterilor în stat** (pct. 16 - 43), manifestată prin:
 - subminarea ramurii puterii legislative în stat (pct. 17 - 23),
 - subminarea ramurii puterii executive în stat (pct. 24 - 30),
 - subminarea ramurii puterii judecătorești în stat (pct. 31 - 43);
- **Subminarea suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării** (pct. 44 - 54), manifestată prin:
 - promovarea lichidării statului prin renunțarea la suveranitate și independență națională (pct. 44 - 49),
 - promovarea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană în doi pași, fără teritoriile din stânga Nistrului (pct. 50 - 54);
- **Încălcarea obligației de imparțialitate și neutralitate politică a Președintelui Republicii Moldova** (pct. 55 - 71), manifestată prin:
 - activități de recrutare personală a candidaților pentru lista electorală a partidului PAS (pct. 58 - 60),
 - condiționarea publică a fondurilor europene de votul la alegerile locale generale în favoarea PAS (pct. 61 - 71);
- **Încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului** (pct. 72 - 81), și anume a prevederilor articolelor:

- 1 (*proclamarea statului de drept*),
- 4 (*drepturile și libertățile omului*),
- 15 (*universalitatea*),
- 16 (*egalitatea*),
- 17 (*cetățenia*),
- 18 (*protecția cetățenilor*),
- 20 (*accesul la justiție*),
- 21 (*prezumția nevinovăției*),
- 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*),
- 34 (*dreptul la informare*),
- 38 (*dreptul de vot și de a fi ales*),
- 41 (*dreptul la asociere și libertatea partidelor*);
- **Încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, conflictelor de interese, a restricțiilor și limitărilor, precum și exercitarea necorespunzătoare a altor prerogative** (*grațierea, acordarea cetățeniei, coordonarea activității SIS*), (pct. 82 - 96).